

Huvudman

Stockholms kommun
registrator.utbildning@edu.stockholm.se

Ärendet

Tillsyn av Spånga gymnasium i Stockholms kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Stockholms kommun att senast den **måndag den 8 januari 2024** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande extra anpassningar, utredning om behov av särskilt stöd, studiehandledning på modersmål samt ämnen och kurser på introduktionsprogrammet. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Stockholms kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Stockholms kommun ska vidta följande åtgärder

Extra anpassningar

1. Se till att de elever som av lärare har identifierats vara i behov av extra anpassningar ges sådant stöd inom ramen för den ordinarie undervisningen. Rektorn ska dokumentera vilka åtgärder som vidtas för att ge personalen förutsättningar att ge eleverna de extra anpassningar de bedömts vara i behov av. Denna dokumentation ska senast ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder den 8 januari 2024. (3 kap. 5 § skollagen.)

Utredning om särskilt stöd

1. Se till att för varje anmälan om behov av särskilt stöd för en elev som inkommer till rektorn ska rektorn starta en utredning. Rektorn ska dokumentera hur många sådana anmälningar som inkommit under perioden den 1 april – 30 augusti 2023 och vilket datum en utredning har startats för respektive elev. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder den 8 januari 2024. (3 kap. 7 § skollagen).

Studiehandledning på modersmål

1. Se till att de elever som bedömts vara i behov av studiehandledning på modersmål ges sådan studiehandledning utifrån elevernas behov. Huvudmannen ska i samband med redovisningen inkomma med en sammanställning över behovet av studiehandledning på modersmålet vid skolenheten. Sammanställningen ska visa vilka språk där det finns behov, hur många elever som har behovet i dessa språk samt hur behovet tillgodoses (9 kap. 9 § gymnasieförordningen [2010:2039].)

Ämnen och kurser på introduktionsprogrammet

1. Se till att utbildningen i introduktionsprogrammet inriktning språkintröduktion innehåller grundskoleämnen som eleven inte har godkända betyg i och kurser i gymnasieämnen. (6 kap. 8 § gymnasieförordningen)

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Stockholms kommun en anmärkning avseende brister rörande garanterad undervisningstid vid introduktionsprogrammet, beslut om att utarbeta eller inte utarbeta åtgärdsprogram samt utformningen av den individuella studieplanen vid introduktionsprogrammet. Stockholms kommun ska senast den **måndag den 8 januari 2024** vidta de åtgärder som huvudmannen bedömer är nödvändiga för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Beslutet om anmärkning får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Avstående från ingripande

Skolinspektionen avstår med stöd av 26 kap. 12 § p. 1 skollagen (2010:800) från att ingripa mot Stockholms kommun avseende brister rörande plan mot kränkande behandling. Skolinspektionen avslutar därmed ärendet i denna del.

Beslutet om avstående från ingripande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser anmälan om kränkande behandling, anmälan av särskilt stöd och utformning av åtgärdsprogram.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr 2022:7490) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån myndighetens risk- och väsentlighetsanalys våren 2023 inlett en tillsyn av Spånga gymnasium i Stockholms kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Spånga gymnasium följer gällande bestämmelser om extra anpassningar, anmälan och utredning av särskilt stöd, utformning av åtgärdsprogram, studiehandledning på modersmål, garanterad undervisningstid vid introduktionsprogrammet, ämnen och kurser på introduktionsprogrammet, beslut om att utarbeta eller inte utarbeta åtgärdsprogram, utformningen av den individuella studieplanen vid introduktionsprogrammet, plan mot kränkande behandling samt anmälan om kränkande behandling.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn samt lektionsobservationer mellan den 28 mars 2023 och 29 mars 2023. Representanter för huvudmannen har också intervjuats. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bl.a. plan mot kränkande behandling, utdrag ur betygskatalogen, åtgärdsprogram, anmälningar om kränkande behandling samt individuella studieplaner. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Extra anpassningar

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Vid intervjuer med lärare framkommer att fem namngivna elever på skolan inte ges de extra anpassningar som lärarna bedömer att eleverna behöver för att nå godkända betyg i sina kurser. Lärarna uppger i intervjun att skälet för detta är att lärarnas tid inte räcker till för att ge alla elever de extra anpassningar de behöver för att nå godkända betyg. Lärarna bedömer att eleverna skulle nå godkända betyg i de kurser eleverna studerar om lärarna hann med att ge dessa elever enskilda genomgångar vid uppgifter. Lärarna uppger vidare att det generellt är svårt att hinna med att ge elever de extra anpassningar som de har behov av. Det kan exempelvis handla om elever som har behov av muntlig examinering, enskilda genomgångar och extra skrivtid vid prov.

Rektorn uppger vid intervjun att han är medveten om att många lärare upplever det som tungt att hinna med att ge eleverna de extra anpassningar som de behöver. Rektorn uppger emellertid att det är så verkligheten ser ut på skolan. Rektorn säger att specialpedagogerna arbetar intensivt med att stötta lärarna i arbetet med extra anpassningar och att mentorerna har jämförelsevis mycket mentorstid för att hinna med arbetet.

Rättslig reglering

Om det inom ramen för undervisningen, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas, och inte annat följer av 3 kap. 7 §, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt. (3 kap. 5 § skollagen.)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete med extra anpassningar. Utredningen visar att det finns ett flertal elever som har ett identifierat behov av extra anpassningar men som inte ges detta stöd i den omfattning de har behov av.

Lärarna har uppgett att ett hinder för att ge stödet är att tiden inte räcker till. Skolinspektionen bedömer att denna brist innebär en risk för att eleverna inte ges rätt förutsättningar för att uppfylla betygskriterierna. Enligt Skolinspektionen påverkar denna brist även elevernas rätt till särskilt stöd. Om elever i behov av extra anpassning inte ges de anpassningar som lärarna har ansett dem vara i behov av är det inte heller möjligt att avgöra när en anmälan ska göras till rektorn om eventuellt behov av särskilt stöd.

Utredning om särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har vid tillsynsbesöket granskat utdrag ur betygs katalogen för fjorton elever som studerar år 2 på naturbruksprogrammet och naturvetenskapsprogrammet. Samtliga fjorton elever har betyget F eller streck i flera av de kurser som eleverna har betygsatts i.

Vid intervju med lärare och elevhälsan framkommer att det för tre, namngivna, elever inte skyndsamt har startats en utredning av särskilt stöd trots att lärare anmält att denne befarar att eleven inte kommer att nå godkända betyg i sina kurser.

Elevhälsan säger sig, i två av fallen, inte ha uppfattat att det skulle varit elevernas eventuella behov av särskilt stöd som varit föremål för anmälan. Representanterna för elevhälsan uppger att de istället uppfattat att det i bägge fallen varit en extern utredning som efterfrågats. Det framgår dock av anmälningarna som lärarna gjort att eleverna har svårigheter att nå godkända betyg. I en anmälan har läraren bland annat skrivit "I nuvarande situation har jag svårt att se att eleven klarar målen, bör hen utredas?" I den andra anmälan framgår det att barn- och ungdomsmedicinska mottagningen (BUM) behöver en pedagogisk kartläggning för eleven.

I det tredje fallet bekräftar elevhälsan att de mottagit anmälan om särskilt stöd för eleven och avsett att utreda elevens behov av särskilt stöd. Någon utredning gällande detta har emellertid inte startats då det varit oklart vem på skolan som ska genomföra utredningen. Ärendet har därför blivit liggande hos den biträdande rektorn i avvaktan på besked om det. Anmälan för eleven inkom den 9 februari 2023 och ingen utredning hade startats för eleven vid tidpunkten för tillsynsbesöket.

Rektorn uppger vid intervjun att han inte från sitt håll initierar några utredningar om särskilt stöd och att det inte går att fatta beslut om att en elev ska ges eller inte ges särskilt stöd i datasystemet utan att alla delar av utredningen har utförts. Uppgiften att ta emot anmälningar och starta utredningar om särskilt stöd är delegerad till elevhälsan som leds av de biträdande rektorerna.

På frågan om hur en lärare ska gå tillväga rent praktiskt för att anmäla att läraren befarar att en elev inte kommer att nå godkända betyg trots extra anpassningar ger lärarna, elevhälsan och rektorn olika svar. Lärarna uppger att de antingen kan ta upp det på ett möte eller fylla i en blankett. Elevhälsan säger att läraren ska kontakta specialpedagogen eller den biträdande rektorn direkt. Rektorn hänvisar till en blankett som läraren ska använda för ändamålet. Blanketten används enligt rektorn för att anmäla oro för en elev generellt och det är upp till elevhälsan att avgöra om eleven behöver en utredning om särskilt stöd utifrån lärarens beskrivning av ärendet.

Rättslig reglering

Om det inom ramen för undervisningen, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 3 kap 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens eventuella behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. (3 kap. 7 § skollagen.)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att verksamheten vid Spånga gymnasium inte fullt ut lever upp till författningarnas krav avseende utredning om elevers behov av särskilt stöd.

Utredningen visar att rektorn inte alltid skyndsamt startar en utredning av en elevs behov av särskilt stöd när en anmälan inkommit från en lärare om att denne befarar att eleven inte kommer att nå godkända betyg trots extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen.

En rektor, eller den som uppgiften är delegerad till, är alltid skyldig att starta en utredning efter att denne har mottagit en anmälan om särskilt stöd. Enligt Skolinspektionen föreligger det mot denna bakgrund brister i utredningsskyldigheten. Därutöver är det problematiskt att elevhälsan och rektorn inte uppfattar när en lärare lämnar en anmälan om att denne befarar att en elev inte kommer att nå godkända betyg i en kurs trots extra anpassningar. Om en elevs behov inte utreds alls, eller inte utreds skyndsamt, riskerar eleven helt eller i var fall under en viss tid, bli utan det särskilda stöd som eleven kan ha rätt till.

Studiehandledning på modersmål

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Lärarna och ansvarig person för studiehandledningen på modersmål inom elevhälsan uppger vid intervjuer att det på skolan finns tolv, namngivna, elever på skolan som är i behov av studiehandledning på modersmål för att nå godkända betyg i sina kurser, men som i dagsläget inte erbjuds det. Eleverna har enligt lärarna och elevhälsan behov att få studiehandledning på persiska, somaliska, bengali, engelska, farsi, wolof och uzbekiska. Som skäl till varför dessa elever inte erbjuds studiehandledning på modersmål uppger lärarna och elevhälsans representanter dels att det inte alltid går att få tag på studiehandledare i det språk som eleven talar samt att det finns generella beslut på skolan som reglerar vilka elever som får erbjudas studiehandledning på modersmål. Vid tiden för Skolinspektionens tillsynsbesök erbjuds studiehandledning på modersmål enbart till

vissa elever som går på introduktionsprogrammet inriktning språkintröduktion. Elevhälsans representanter uppger vidare att rektorn fattat beslut om att det måste finnas minst fyra elever som har behov av studiehandledning på samma språk för att eleverna ska erbjudas studiehandledning på modersmål.

Rektorn uppger vid intervjun att det stämmer att studiehandledning på modersmål enbart ges till elever som studerar introduktionsprogrammet inriktning språkintröduktion men att det inte finns något generellt beslut om att det måste vara fyra elever som talar samma språk för att eleverna ska kunna erbjudas studiehandledning på modersmål.

Skolinspektionen har tagit del av och granskat huvudmannens skriftliga plan för utbildningen vid introduktionsprogrammet. Av huvudmannens plan för utbildningen framgår att samtliga elever som studerar på inriktningen språkintröduktion ska ges studiehandledning på modersmål. Rektorn uppger som svar på frågan varför samtliga elever på språkintröduktionen inte erbjuds studiehandledning på modersmål att han anser att skolan är givmilda vad gäller att erbjuda studiehandledning på modersmål. Rektorn uppger vidare att anledningen till att alla elever på språkintröduktionen inte ges studiehandledning på modersmål är att det inte går att få tag på en studiehandledare som talar elevens modersmål.

Rättslig reglering

En elev ska få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det. En elev som ska erbjudas modersmålsundervisning och som före sin ankomst till Sverige har undervisats på ett annat språk än modersmålet får ges studiehandledning på det språket i stället för på modersmålet, om det finns särskilda skäl. Studiehandledning får ges i interaktiv form med informations- och kommunikationsteknik där eleven och studiehandledaren är åtskilda i rum men inte i tid, om det inte finns någon lämplig person inom skolenheten som kan ge studiehandledning och huvudmannen trots upprepade ansträngningar inte har lyckats anställa en sådan. (9 kap. 9 § gymnasieförordningen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete med att ge elever som är i behov av studiehandledning på modersmålet. Utredningen visar att det finns elever på skolan som inte får någon studiehandledning på modersmålet alls, trots att de har behov av det för att nå godkända betyg i sina kurser.

Studiehandledning på modersmålet är en rättighet för en elev som behöver det. För den enskilda eleven kan studiehandledning på modersmålet göra det möjligt för denne att nå de betygskriterier som minst ska uppfyllas i ett eller flera ämnen även om eleven inte klarar att följa undervisningen på svenska. Att samtliga elever med rätt till studiehandledning på modersmålet inte fått tillgång till det är således en brist.

Skolinspektionen bedömer därför att huvudmannen inte fullt ut uppfyller författningarnas krav på att ge de elever studiehandledning på modersmål som behöver det.

Ämnen och kurser på introduktionsprogrammet

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Lärarna uppger vid intervjuer att 23, namngivna, elever som studerar introduktionsprogrammet inriktning språkintröduktion ges undervisning i grundskoleämnet engelska trots att de redan har godkända betyg i ämnet. Rektorn bekräftar vid intervjun att det finns elever på språkintröduktionen som ges undervisning i grundskoleämnet engelska även om de redan har godkända betyg i ämnet. Rektorn uppger vid intervjun att det är ett sätt att säkerställa att alla elever vid introduktionsprogrammet ges en undervisningstid på 23 timmar per vecka. Rektorn uppger vidare att eleverna inte får något nytt betyg i ämnet och att eleverna i och med detta ges möjlighet att förbättra sina grundkunskaper i engelska.

En elev från introduktionsprogrammet uppger vid intervjun att eleverna vid introduktionsprogrammet får undervisning 23 timmar per vecka. Eleven uppger att om man som elev redan har betyg i ett ämne kan man antingen få gå på stödundervisning eller få läsa om ett ämne eleven redan har betyg i.

Rektorn uppger vid en skriftlig komplettering den 17 maj 2023 att det inte rör sig om 23 elever på skolan som ges undervisning i grundskoleämnet engelska trots att de redan har godkända betyg i ämnet utan totalt 8 elever. Skolinspektionen har tagit del av och granskat de individuella studieplanerna för de 8 eleverna. Av de individuella studieplanerna framgår att de läser grundskoleämnet engelska. För 2 av eleverna anges elevernas betyg i grundskoleämnet engelska i den individuella studieplanen. Rektorn redogör i den skriftliga kompletteringen för betyget i engelska för de övriga 6 eleverna. Samtliga 8 elever har godkända betyg i ämnet engelska.

Rättslig reglering

Språkintröduktion ska innehålla undervisning i grundskoleämnena svenska eller svenska som andraspråk. Undervisning i enbart dessa ämnen kan bedrivas under en kort inledande period. I övrigt ska språkintröduktion utformas utifrån de bedömningar som ska göras enligt 6 kap. 7 § och innehålla de ämnen och kurser som eleven behöver för sin fortsatta utbildning. Utbildningen får innehålla grundskoleämnena som eleven inte har godkända betyg i och kurser i gymnasieämnena. (6 kap. 8 § gymnasieförordningen)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att verksamheten vid Spånga gymnasium inte fullt ut lever upp till författningarnas krav avseende vilka ämnen och kurser som får ges på introduktionsprogrammet. Utredningen visar att totalt åtta elever på

introduktionsprogrammet inriktning språkintröduktion ges undervisning i grundskoleämnet engelska trots att de redan har betyg i ämnet. Av författningarna framgår att utbildningen vid introduktionsprogrammet inriktning språkintröduktion får innehålla grundskoleämnena som en elev inte har godkända betyg i. Skolinspektionen finner därmed att det inte är förenligt med gymnasieförordningen att ge elever vid introduktionsprogrammet inriktning språkintröduktion undervisning i ett ämne som eleverna har godkända betyg i.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Stockholms kommuns verksamhet vid Spånga gymnasium uppfyller inte författningarnas krav vad gäller extra anpassningar, utredning om särskilt stöd, studiehandledning på modersmål, garanterad undervisningstid på introduktionsprogrammet samt ämnen och kurser på introduktionsprogrammet. Det finns därför skäl att förelägga Stockholms kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Anmärkning

Garanterad undervisningstid vid introduktionsprogrammet

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Vid intervju med lärare framkommer att tretton, namngivna, elever på introduktionsprogrammet inriktning yrkesintroduktion i sitt schema har en aktivitet omfattande tre timmar per vecka tillsammans med elevhälsans representanter. Lärarna uppger vid intervjun att de tre timmarnas aktivitet är en utfyllnad för att eleverna ska komma upp till 23 timmar på sitt schema men att det är oklart vad tiden ska fyllas med innehållsmässigt. Rektorn uppger vid intervjun att han har säkerställt att alla elever på introduktionsprogrammet har en sammanlagd undervisningstid på 23 timmar per vecka eller mer. Rektorn bekräftar vidare att de tretton eleverna har tid tillsammans med elevhälsans representanter avsatt i sitt schema varje vecka. Tiden utgör, enligt rektorn, inte undervisning i någon gymnasiekurs eller grundskoleämne utan är mer en färdighetsträning eller livskunskap. I huvudmannens skriftliga synpunkter på protokollet anges att elevernas sammanlagda tid för aktiviteten tillsammans med elevhälsan uppgår till en timme per vecka, inte tre. Huvudmannen anger vidare i sina skriftliga synpunkter på protokollet att huvudmannen hänvisar till att skolan använder sig av de möjligheter som finns i regelverket och huvudmannens utbildningsplan för introduktionsprogrammen. Utbildningen får innehålla andra insatser som är gynnsamma för elevens kunskapsutveckling såsom tiden med elevhälsan och APL eller praktik beroende på elevens behov och mål med utbildningen.

Skolinspektionen har tagit del av och granskat de tretton elevernas individuella studieplan och scheman. Av elevernas individuella studieplaner framgår under ett avsnitt märkt anteckningar att eleverna ges *proaktiv elevhälsa* en timme per vecka som "annan insats som är gynnsam för elevernas kunskapsutveckling" . Elevhälsans kompetenser är ansvariga för insatsen och innehållet kan till exempel vara motivation, utbildningsinformation, information om frånvaro-närvaro och hälsa. Av elevernas scheman framgår att eleverna har föreläsning med elevhälsan en timme per vecka. Skolinspektionen har kontrollräknat schemat och finner att elevernas sammanlagda undervisningstid uppgår till totalt 21,6 timmar per vecka. I den sammanlagda undervisningstiden har Skolinspektionen inte räknat med den timme som eleverna ges föreläsning med elevhälsan utan enbart den undervisningstid som eleverna ges i en gymnasiekurs eller ett grundskoleämne.

Rättslig reglering

Utbildningen på introduktionsprogram bedrivs i en omfattning som motsvarar heltidsstudier. Eleverna har rätt till i genomsnitt minst 23 timmars undervisning i veckan (garanterad undervisningstid). Utbildningens omfattning får dock minskas för en elev som begär det om huvudmannen bedömer att det finns särskilda skäl. (17 kap. 6 § skollagen)

Undervisning är processer som på lektioner eller vid andra lärtillfällen leds av lärare eller förskollärare mot mål som anges i förordningar och andra författningar som ansluter till denna lag och som syftar till utveckling och lärande genom att barn eller elever inhämtar och utvecklar kunskaper och värden. (1 kap. 3 § skollagen)

Yrkesintroduktion ska i huvudsak innehålla yrkesinriktad utbildning. Den får innehålla hela eller delar av kurser i karaktärsämnen och i gymnasiegemensamma ämnen som ingår i gymnasieskolans nationella yrkesprogram eller annan yrkesinriktad utbildning. Utbildningen ska innehålla arbetsplatsförlagt lärande enligt 4 kap. 12-14 §§ eller praktik. Arbetsplatsförlagt lärande behöver dock inte förekomma i den omfattning som anges där. Yrkesintroduktion får också innehålla grundskoleämnena som eleven saknar godkända betyg i. Även andra insatser som är gynnsamma för elevens kunskapsutveckling får ingå i utbildningen. (6 kap. 5 § gymnasieförordningen)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att verksamheten vid Spånga gymnasium inte fullt ut lever upp till författningarnas krav avseende garanterad undervisningstid vid introduktionsprogrammet.

Av Skolinspektionens utredning framgår att tretton elever på introduktionsprogrammet inriktning yrkesintroduktion inte har en sammanlagd undervisningstid omfattande 23 timmar per vecka. Elevernas sammanlagda studietid uppgår enbart till 21,6 timmar per vecka.

Huvudmannen anger i sina skriftliga synpunkter på protokollet att elevernas veckovisa föreläsning med elevhälsa är vad som beskrivs i gymnasieförordningen som en insats som är gynnsamma för elevens kunskapsutveckling. Enligt gymnasieföreningen får elevernas utbildning innehålla sådana insatser. Skolinspektionen vill i det här hänseendet framhålla att elevernas garanterade undervisningstid inte är detsamma som innehållet i elevernas utbildning. Undervisning enligt skollagens definition är processer som på lektioner eller vid andra lärtillfällen leds av lärare eller förskollärare mot mål som anges i förordningar och andra författningar som ansluter till denna lag och som syftar till utveckling och lärande genom att barn eller elever inhämtar och utvecklar kunskaper och värden. Det framgår av utredningen att tiden med elevhälsan inte är en del av en gymnasiekurs eller ett grundskoleämne samt att aktiviteten inte leds av en lärare. Aktiviteten är därmed inte att betrakta som undervisning och kan därmed inte ses som en del i elevernas garanterade undervisningstid.

Beslut om att utarbeta eller inte utarbeta åtgärdsprogram

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har vid tillsynsbesöket granskat utdrag ur betygskatalogen för fjorton elever som studerar år 2 på naturbruksprogrammet och naturvetenskapsprogrammet. Samtliga fjorton elever har betyget F eller streck i flera kurser.

Vid intervjuer med lärare och elevhälsan framkom att det startats en kartläggning om ett eventuellt reducerat program för en, namngiven, elev som lärarna anmält att de befäror inte kommer att nå godkända betyg trots extra anpassningar. Kartläggningen har sedan avslutats utan att det fattats ett skriftligt beslut om att upprätta eller inte upprätta ett åtgärdsprogram för eleven.

Elevhälsans representanter uppger vid intervjun att de inte haft full insyn i de utredningar som en av skolans tidigare specialpedagoger genomfört. Elevhälsan uppger vidare vid intervjun att det finns noterat i elevens digitala elevakt att specialpedagogen tog in uppgifter om eleven och startade en kartläggning för eleven om ett eventuellt reducerat program. Då eleven tackade nej till ett reducerat program avslutades utredningen utan att ett formellt skriftligt beslut fattades om att eleven inte skulle ges särskilt stöd. En mentor uppger att det fortsatt finns en oro för att eleven inte kommer att nå godkända betyg i de kurser eleven och att eleven har en F-varning i de flesta av sina kurser. Elevhälsans representanter uppger vidare vid intervjun att utredningar om huruvida en elev ska ges särskilt stöd görs löpande på skolan men att dessa inte avslutas med ett formellt skriftligt beslut i de fall eleven inte beviljas särskilt stöd.

Rättslig reglering

Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Om en utredning enligt 3 kap. 7 § visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller

den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas. (3 kap. 9 § skollagen)

Beslut av en rektor får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd i fråga om, åtgärdsprogram enligt 3 kap. 9 §, särskilt stöd i en särskild undervisningsgrupp eller enskilt enligt 3 kap. 11 §, eller anpassad studiegång enligt 3 kap. 12 §. (28 kap. 16 § skollagen)

I ärenden som avser myndighetsutövning mot någon enskild, i enlighet med skollagen, hos en skolhuvudman tillämpas 32 § om motivering (29 kap. 10 § skollagen.)

För varje skriftligt beslut ska det finnas en handling som visar dagen för beslutet, vad beslutet innehåller, vem eller vilka som har fattat beslutet, vem eller vilka som har varit föredragande, och vem eller vilka som har medverkat vid den slutliga handläggningen utan att delta i avgörandet. (31 § förvaltningslagen). Ett beslut som kan antas påverka någons situation på ett inte obetydligt sätt ska innehålla en klagande motivering, om det inte är uppenbart obehövligt. En sådan motivering ska innehålla uppgifter om vilka föreskrifter som har tillämpats och vilka omständigheter som har varit avgörande för myndighetens ställningstagande. (32 § förvaltningslagen.)

En elev i gymnasieskolan kan befrias från undervisning i en eller flera kurser eller gymnasiearbetet om eleven önskar det och har påtagliga studiesvårigheter som inte kan lösas på något annat sätt. Reducerat program beslutas inom ett åtgärdsprogram. (9 kap. 6 § gymnasieförordningen)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att Spånga gymnasium inte fullt ut lever upp till författningarnas krav på att en utredning om särskilt stöd ska avslutas med ett beslut om att upprätta eller inte upprätta ett åtgärdsprogram för eleven. Av utredningen framgår att en tidigare specialpedagog på skolan startat en kartläggning för att eventuellt reducera programmet för en elev. Reducerat program är en del av gymnasieförordningens stödåtgärder vid gymnasieskolan. Reducerat program ska beslutas i ett åtgärdsprogram. Mot bakgrund av det bedömer Skolinspektionen att specialpedagogen startat en utredning om huruvida eleven ska ges särskilt stöd. En sådan utredning ska alltid avslutas med ett beslut om att upprätta eller inte upprätta ett åtgärdsprogram för den enskilde eleven.

När skolan av efter en avslutad utredning om särskilt stöd inte fattar ett formellt beslut om huruvida eleven ska, eller inte ska, ges särskilt stöd resulterar det i att vårdnadshavaren eller eleven går miste om möjligheten att överklaga beslutet till Skolväsendets överklagandenämnd. Det är av stor vikt att skolan skyndsamt startar en utredning som avslutas med ett beslut om att upprätta eller inte upprätta ett åtgärdsprogram vid varje tillfälle som rektorn mottar en anmälan om att en elev befaras inte nå godkändas betyg trots extra anpassningar .

Uppformningen av den individuella studieplanen vid introduktionsprogrammet

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har tagit del av och granskat individuella studieplaner för tio elever på introduktionsprogrammet inriktning språkintröduktion. Av dokumentstudierna framgår att målen för elevens utbildning inte anges i någon av de granskade individuella studieplanerna. Rektorn uppger vid intervjun att det tycks saknas en del i huvudmannens mall där målet med elevens utbildning efterfrågas och att målet kanske ska anges i ett fält för anteckningar men att så inte gjorts.

Rättslig reglering

En elevs individuella studieplan ska innehålla uppgift om vilken studieväg eleven går på, de kurser eller ämnesområden som eleven har valt eller valt bort, övriga kurser eller ämnesområden som ingår i elevens program, om eleven följer ett utökat program och i så fall vilka kurser som ligger utanför det fullständiga programmet, om eleven följer ett reducerat program och i så fall i vilken omfattning samt om möjligt vilka kurser som har tagits bort, om eleven följer ett individuellt anpassat program och i så fall vilka kurser som har bytts ut, när det är aktuellt: elevens studier i grundskolans ämnen, och om eleven får fjärrundervisning och i så fall i vilken utsträckning.

Om eleven går ett introduktionsprogram i gymnasieskolan ska den individuella studieplanen dessutom innehålla uppgifter om utbildningens mål och längd, delar av kurser, annan yrkesinriktad utbildning, praktik och andra insatser som är gynnsamma för elevens kunskapsutveckling och som är avsedda att ingå i utbildningen, och när det är aktuellt, det yrkesområde som utbildningen inriktas mot. (1 kap. 7 § gymnasieförordningen)

Skolinspektionens bedömning

Av utredningen framgår att elevernas individuella studieplaner inte innehåller alla delar som författningarna kräver. I samtliga granskade elevexempel anges inte målet för utbildningen i elevernas från introduktionsprogrammets individuella studieplaner.

Mot bakgrund härav bedömer Skolinspektionen att verksamheten vid Spånga gymnasium inte fullt ut lever upp till författningarnas krav på hur den individuella studieplanen vid introduktionsprogrammet ska vara utformad.

Val av ingripande

Skolinspektionen får i stället för att meddela ett föreläggande tilldela en huvudman som står under dess tillsyn en anmärkning vid mindre allvarliga överträdelser av vad som gäller för verksamheten (26 kap. 11 § skollagen). Huvudmannen är då skyldig att inom viss tid åtgärda de brister som föranlett anmärkningen. Stockholms kommuns verksamhet vid Spånga gymnasium uppfyller inte författningarnas krav

vad gäller garanterad undervisningstid vid introduktionsprogrammet, beslut om att upprätta eller inte upprätta åtgärdsprogram och utformningen av den individuella studieplanen vid introduktionsprogrammet. Utredningen visar att bristen avseende garanterad undervisningstid vid introduktionsprogrammet omfattar en mindre del av den garanterade undervisningstiden. Bristen avseende beslut om att upprätta eller inte upprätta ett åtgärdsprogram är begränsad till enstaka elever. Bristen avseende utformningen av individuella studieplaner för elever som går på introduktionsprogrammet är begränsad till enbart vissa delar. Det är enbart målet för elevens utbildning som inte anges i den individuella studieplanen, i övrigt innehåller de individuella studieplanerna den information som författningarna kräver.

Mot denna bakgrund bedömer Skolinspektionen bristerna som mindre allvarliga och finner därför skäl att tilldela ange Stockholms kommun en anmärkning.

Avstående från ingripande

Plan mot kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har tagit del av och granskat Spånga gymnasiums plan mot kränkande behandling. Planen innehåller en beskrivning av skolans främjande och förebyggande arbete samt skolans riktlinjer och rutiner vid kränkande behandling. I en bilaga till plan mot kränkande behandling finns en sammanställning av de årliga åtgärder mot kränkande behandling som skolan ska arbeta med under året. Planen saknar en redogörelse för hur föregående års planerade åtgärder har genomförts. I bilagan till plan mot kränkande behandling anges att orsaken till att det avsnittet saknas i planen är att föregående läsårs plan mot kränkande behandling inte reviderades och att det därmed saknas möjlighet för skolan att följa upp föregående läsårs plan.

I samband med huvudmannens skriftliga synpunkter på protokollet inkom huvudmannen med en ny mall för nästkommande läsårs plan mot kränkande behandling. I mallen finns ett avsnitt som efterfrågar en redogörelse av hur föregående års årliga åtgärder genomförts.

Elevhälsan samt rektorn uppger vid intervjuer att skolan inte hann med att göra eleverna delaktiga när årets plan mot kränkande behandling togs fram. Vid nästa läsårs är skolans strategi att plan mot kränkande behandling ska tas upp på klassråden och elevrådet för att eleven ska ges delaktighet innan planen fastslås. Kuratorn ansvarar för att ta fram ett utkast till plan mot kränkande behandling som rektorn sedan godkänner. Kuratorn uppger att eleverna är viktiga och behöver få vara med på revideringen av planen inför kommande läsårs.

Rättslig reglering

Huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan (6 kap. 8 § skollagen).

En sådan plan som avses i 6 kap. 8 § skollagen upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna vid den verksamhet som planen gäller för. Utformningen och omfattningen av barnens eller elevernas deltagande ska anpassas efter deras ålder och mognad. (2 § förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling [2006:1083])

Skolinspektionens bedömning

Skolans plan mot kränkande behandling för läsåret 2022/2023 saknar en redogörelse av resultatet av hur föregående års åtgärder mot kränkande behandling har genomförts. Det framgår även av utredningen att eleverna inte har getts möjlighet att delta vid upprättandet av plan mot kränkande behandling.

Skolinspektionen bedömer dock att huvudmannen vidtar nödvändig rättelse genom att ändra utformningen av skolans plan för kränkande behandling samt att säkerställa att nuvarande plan mot kränkande behandling innehåller de årliga åtgärder skolan avser att påbörja eller genomföra för att förebygga och förhindra att kränkningar sker. Skolinspektionen förutsätter att huvudmannen säkerställer att kommande läsårs plan ska innehålla såväl en redogörelse av föregående års genomförda åtgärder som en redogörelse för de åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året.

Skolans kurator och rektor som är ansvariga på skolan för upprättandet av plan mot kränkande behandling har själva uppmärksammat att skolan brustit i förhållande till elevernas delaktighet när planen togs fram för läsåret 2022/2023. Inför framtagandet av nästkommande läsårs plan mot kränkande behandling har därför en strategi tagits fram för hur skolan ska gå tillväga för att säkerställa att eleverna ges delaktighet. Mot bakgrund härav bedömer även Skolinspektionen att huvudmannen vidtagit nödvändig rättelse även i förhållande till elevernas delaktighet när plan mot kränkande behandling upprättas.

Val av ingripande

Skolinspektionen får enligt 26 kap. 12 § skollagen avstå från att ingripa om en överträdelse är ringa (p. 1), den vars verksamhet granskas vidtar nödvändig rättelse (p. 2), eller det i övrigt med hänsyn till omständigheterna finns särskilda skäl mot ett ingripande (p. 3). Stockholms kommuns verksamhet vid Spånga gymnasium uppfyller inte författningarnas krav vad gäller plan mot kränkande behandling.

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen vidtar nödvändig rättelse genom att revidera huvudmannens mall för plan mot kränkande behandling så att det i planen

framgår att skolan ska redogöra för hur föregående års årliga åtgärder genomförts. Vidare vidtar huvudmannen nödvändig rättelse avseende bristen om elevers delaktighet när planen tas fram genom att skolan har en strategi för hur eleverna ska göras delaktiga när nästkommande läsårs plan upprättas. Skolinspektionen finner därför skäl att avstå från att ingripa.

Områden utan konstaterade brister

Anmälan om kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Lärarna uppger vid intervjuer att det sällan sker kränkningar på skolan och att de alltid anmäler de fall av kränkande behandling som de får kännedom om. Vid intervjun med elevhälsans representanter framkommer att elevhälsan alltid får information av lärarna om det skett en kränkning av en elev och att elevhälsan alltid följer upp och säkerställer så att en anmälan om kränkande behandling görs i ärendet. Elevhälsan uppger vidare att det skett en utveckling på skolan avseende arbetet mot kränkande behandling. Rutiner för hur personalen ska agera när en elev har kränkts har förtydligats samt att tryggheten har ökat generellt bland eleverna. Rektorn uppger vid intervjun att även han upplever en ökad trygghet bland eleverna på skolan och att han alltid anmäler de fall av kränkande behandling som har fått kännedom om till huvudman.

Rättslig reglering

En lärare, förskollärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden. (6 kap 10 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Anmälan av särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Vid intervjuer med lärare framkommer inte annat än att lärarna anmäler de elever som de befarar inte kommer att uppfylla de betygskriterier som minst ska

uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar. I de elevärenden som Skolinspektionen har granskat är de elever anmälda som lärarna befarar inte komma att nå godkända betyg i pågående kurser trots extra anpassningar.

Rättslig reglering

Om det inom ramen för undervisningen, genom användning av resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 3 kap. 5 §, ska detta anmälas till rektorn. (3 kap. 7 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Uppformning av åtgärdsprogram

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har vid tillsynsbesöket tagit del av och granskat samtliga tolv åtgärdsprogram som finns upprättade på skolan. Samtliga åtgärdsprogram innehåller uppgift om huruvida eleven och dess vårdnadshavare getts möjlighet att delta vid utredningen inför upprättandet av åtgärdsprogrammet, datum för uppföljning av åtgärdsprogrammet, information om hur vårdnadshavaren eller eleven kan överklaga åtgärdsprogrammet, elevens individuella behov av särskilt stöd samt hur behovet ska tillgodoses hos eleven. Rektorn har beslutat och signerat samtliga åtgärdsprogram.

Rättslig reglering

Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. (3 kap. 9 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Beslutet har fattats av utredaren Erik Almqvist.

Utredaren Maria Klasson har varit föredragande i ärendet.

I ärendets slutliga handläggning har även utredaren Niklas Lundström medverkat.